

Edat - Bağlaç - Ünlem

Bilgenç Yayınları

Bu sayfamızda sözcük türlerinin konularından olan edat, bağlaç ve ünlem konularına yer vereceğiz. Tek konu gibi anlaşılrsa da aslında 3 farklı konu olan edat, bağlaç ve ünlemi tüm detayları ile farklı başlıklar altında açıkladık.

Edat

Edat Nedir?

Tek başına bir anlamı olmayan, cümle içinde sözcük-ler veya söz öbekleri arasında çeşitli anlam ilgisi ku-ran ve cümleye değişik anlamlar katan sözcüklerdir. Başlıca edatlar şunlardır:

gibi, sanki, göre, kadar, için, ile, yalnız, ancak, sade, sadece, tek, bir, üzere, denli, değil, -e doğru, -e karşı, -e karşın, -e rağmen, -e değin, -e dek, -den dolayı, -den başka...

Edat Konu Anlatımı ve Edat Örnekleri

Gibi

- Dev bir testere **gibi** sıradağlar. (**benzerlik**)
- Arabadan indiği **gibi** koştu. (**tezlik**)
- Sami'yle yedi **gibi** buluşacaktık. (**civarında**)
- Herkesin anlayabileceği **gibi** anlat. (**biçimde**)
- Akşam yağmur yağacak **gibi**. (**tahmin, olasılık**)

Sanki

- **Sanki** bir hayaletti bulutlar. (**benzerlik**)
- **Sanki** bizimle gelecek de! (**inanmama**)
- Hava açacak **sanki**. (**tahmin, olasılık**)

Göre

- Bana **göre** sen haksızsın. (**görecelik**)
- Burası İzmir'e **göre** daha güzel. (**karşılaştırma**)
- Ayağını yorganına **göre** uzat. (**uygunluk**)

Kadar

- Yarına **kadar** ödevimi bitirmeliyim. (**zaman, süre**)
- Parmak **kadar** çocuktun sen. (**benzerlik**)
- Dün yüz **kadar** soru çözdüm. (**yaklaşık**)
- Roman, şiir **kadar** tat vermez bana. (**karşılaştırma**)
- Oralari görmüş **kadar** oldum. (**yaklaşma**)
- Aslan **kadar** kuvvetli bir çocuk. (**derece, ölçü**)

İçin

- Biraz dinlenmek **için** eve gitti. (**amaç**)
- Onun **için** çok çalışkan diyorlar. (**hakkında**)
- Eylül onun **için** hüzün demekti. (**görecelik**)
- Hastalandığım **için** dün gelemedim. (**neden-sonuç**)
- Hediyeyi annem **için** aldım. (**aitlik**)
- Bu eşyalar **için** kaç para verdin? (**karşılığında**)
- Vatan **için** canımız feda olsun. (**uğruna, yoluna**)
- Birkaç gün **için** Bursa'ya gitmiş. (**süreyle, zaman**)

Üzere

- Akşama gelmek **üzere** gidebilirsin. (**şartıyla**)
- Ders çalışmak **üzere** yurda gitmiş. (**amacıyla**)
- Kararlaştırdığımız **üzere** çalışırız. (**şekilde, tarzda**)
- Güneş batmak **üzere**. (**zaman, yakın**)

Doğru

- İhtiyar, şu tarafa **doğru** gitti. (**yön**)
- Sabaha **doğru** yağmur başladı. (**zaman**)

Edat - Bağlaç - Ünlem

Bilgenç Yayınları

Karşı

- Rüzgara **karşı** yürüyorduk. (**yön**)
- Babam sabaha **karşı** gelecek. (**zaman**)

-den başka

- Senden **başka** herkes pikniğe geldi. (**dışında**)

İle (-le, -la)

Yerine “ve” getirilemiyorsa ilgeç, getirilebiliyorsa bağlaç olur.

- Yarın gemiyle gidecekler. (**araç**)
- Tavanı fırçayla boyadı. (**gereç**)
- Körle yatan şaşı kalkar. (**birliktelik**)
- Araba hızla uzaklaştı. (**durum**)
- Köprü şiddetli yağmurla yıkıldı. (**etkisiyle**)
- Evlerin yıkılmasıyla yollar kapandı. (**neden-sonuç**)

Yalnız

Yerine, “sade, sadece, tek, bir” sözcükleri getirilebiliyorsa edat olur. Bunun yanında “sade, sadece, tek, bir” sözcükleri “yalnız” anlamında kullanıldığında da edat olur.

- Ben bu dünyada **yalnız** seni sevdim. (**sadece**)
- **Yalnız** benim için bak yeşil yeşil. (**sadece**)
- Sen **sade** beni dinle. (**yalnız**)
- Ben **sadece** konuşmak istemiştim. (**yalnız**)
- Doğum gününe **bir** sen gelmemiştin. (**yalnız**)
- **Tek** sen misin ayrılan? (**yalnız**)
- Eğer “yalnız” sözcüğü yerine “ama” getirilebiliyorsa bağlaç olur. Örneğin: Seni dün çok aradım; **yalnız**sana ulaşamadım. (**yalnız = ama**) (**bağlaç**)

Ancak

“Sadece, olsa olsa, en çok” anlamlarında kullanıldığında edat olur. Yerine “fakat” getirilebiliyorsa bağlaç olur.

- Bu soruyu **ancak** öğretmen çözebilir. (**sadece**)
- Bu eski ev **ancak** on beş milyar eder. (**en çok**)
- Çok çalışmıştı; **ancak** kazanamadı. (**ancak = fakat**) (**bağlaç**)

Rağmen, Karşın, Denli, Değil, Dolayı

- Uyarmama rağmen yavaşlamadı. (**tersine olarak**)
- Servetine karşın mütevazı yaşardı. (**tersine olarak**)
- Dönünceye değin buradan ayrılma. (**zaman**)
- Tatilde, sabahlara dek uyumadık. (**zaman**)
- Bu denli üzüleceğini bilmiyordum. (**derece**)
- Hava çok soğuk değil. (**olumsuzluk**)
- Kardan dolayı okullar tatil edildi. (**neden-sonuç**)

Bağlaç

Bağlaç Nedir?

Tek başına anlamı olmayan, aynı görevdeki sözcükleri, söz öbeklerini veya anlamca birbiriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan sözcüklere **bağlaç** denir.

Bağlaç Konu Anlatımı ve Örnekleri

Ve

- Eylül **ve** denizden vazgeçemiyordu. (**isimleri birbirine bağlamıştır.**)

Edat - Bağlaç - Ünlem

Bilgenç Yayınları

- Yarın akşam sen **ve** ben burada olmayacağız. (**zamirleri birbirine bağlamıştır.**)
- Ahmet çalışkan **ve** dürüst bir insandı. (**sıfatları birbirine bağlamıştır.**)
- Yorgun **ve** üzgün görünüyorsun. (**zarfları birbirine bağlamıştır.**)
- Çocukluk günlerine **ve** eski mahallesine özlem duyuyordu. (**Söz öbeklerini birbirine bağlamıştır.**)
- Arkadaşın geldi **ve** seni sordu. (**Cümleleri birbirine bağlamıştır.**)

İle (-le, -la)

Yerine “ve” getirilebiliyorsa bağlaç, getirilemiyorsa ilgeçtir.

- Annen**le** baban yarın mutlaka gelsin.
- Kardelen **ile** erguvanı çok kullanıyordu şiiirlerinde.

Veya, Ya, Ya da, Yahut, Veyahut

- Roman **veya** şiir okuyunuz.
- Mutlaka gelir diyorsun, **ya** gelmezse?
- Hemen sus **ya da** dışarı çık.
- Bana sık sık mektup yaz **yahut** telefon et.
- Ders çalış **veyahut** biraz dinlen.

Yalnız

- Güzel bir ev; **yalnız** şehre uzak. (**karşıtlık**)
- Parayı veririm; **yalnız** yarın getireceksin. (**koşul**)

Ancak

- Akşam size geldim; **ancak** sen yoktun. (**karşıtlık**)
- Sahile git; **ancak** çok kalma. (**koşul**)

Ama

- Eski **ama** sağlam bir köşktü. (**karşıtlık**)
- Denize girebilirsin; **ama** çok açılma. (**koşul**)
- Temiz **ama** çok temiz bir yerd burası. (**pekiştirme**)

Fakat, Lakin, Ne var ki

- Sinemaya gittim; **fakat** film bitmişti. (**karşıtlık**)
- Ceketimi giyebilirsin; **fakat** kirletme. (**koşul**)
- İşim bitti; **lakin** servis gelmedi. (**karşıtlık**)
- Çok zeki; **ne var ki** ders çalışmıyor. (**karşıtlık**)

De

Bağlaç olan “de” her zaman ayrı yazılır ve “te, ta” şekli yoktur.

- İlacı içti **de** ağrısı biraz dindi. (**neden-sonuç**)
- O romanı ben **de** okudum (**eşitlik, gibilik**)
- Bunu **da** mı yapacaktın? (**şaşıрма**)
- Sen işe gireceksin **de**, para kazanacaksın **da**... (**alay, inanmama**)
- Akşam gelme **de** göreyim seni. (**korkutma, tehdit**)
- Pilav **da** pilav olmuş hani. (**övgü, abartma**)

Bile, Dahi

- O şarkıyı dinlerken ben **bile** ağladım.
- Pikniğe öğretmenlerimiz **dahi** gelecek.

Ki

- Duydum **ki** unutmuşsun gözlerimin rengini. (**Cümleleri bağlamıştır.**)
- Lale **ki** baharda açan nadide bir çiçektir. (**açıklama**)

Edat - Bağlaç - Ünlem

Bilgenç Yayınları

- Deniz bugün öyle güzel **ki...** (**pekiştirme**)
- İnsan bu kadar umursamaz olmaz **ki...** (**yakınma**)
- Adam yorulmuş **ki** izin istiyor. (**neden sonuç**)
- Gözümü bir açtım **ki** hastanedeyim. (**şaşıрма**)
- Ders çalış **ki** sınavı kazanabilesin. (**koşul**)

Oysa, Oysaki, Halbuki

- **Oysa** sanatçılar halkın içinde olmalıdır.
- **Oysaki** biz seni çok beklemiştik.
- Çok çalışıyorsunuz, **halbuki** dinlenmeniz gerekiyor.

Madem, Mademki, Meğer, Meğerki, Meğerse

- **Madem** küstün, dargındın; neden mendil salladın?
- **Mademki** bana inanmıyorsun, anneme sor.
- **Meğer** Mademki bizi yıllardır oyalıyormuş.
- **Meğerki** olaydan hiç haberi yokmuş.
- **Meğerse** okula gitmemiş bugün.

Öyleyse, Çünkü, Hatta, Yoksa, İse

- Yalan diyorsun sözlerime; **öyleyse** ispatla.
- Uludağ'a gidemeyeceğim; **çünkü** çok işim var.
- Dün babam geldi **hatta** sana selam söyledi.
- İyi giyin **yoksa** üşürsün.
- Ben güzü, o **ise** baharı severdi.

Ne...ne

- **Ne** gelen var **ne** giden. (olumsuzluk)
- **Ne** lale **ne** gül, eylül de eylül. (olumsuzluk)

- **Ne** kızı verir **ne** dünürü küstürür. (olumsuzluk)

Bir... bir

- Yeryüzünde **bir** sen **bir** ben varız.

Hem... hem, gerek... gerek, ister... ister, olsun ... olsun, ya ... ya

- **Hem** suçlu **hem** güçlü.
- **Gerek** bugün **gerek** yarın toplantıya gelebilirsiniz.
- **İster** inan **ister** inanma.
- Roman **olsun** şiir **olsun** ikisini de çok severim.
- **Ya** burada bekle **ya** eve git.

Ünlem

Ünlem Nedir?

Sevinme, coşma, kızma, acıma, şaşma, korkma gibi duyguları anlatan; seslenme, buyruk gibi durumları bildiren ya da doğa seslerini yansıtan sözcüklerdir.

Örnek:

- » **Vah vah**, dedi doktor.
- » **Of** Allah'ım **of**!
- » **Ah** o kadrini bilmediğim günler!
- » Yol verin **a** dağlar, yâre kavuşayım.
- » **Aman** geç kalmayın!
- » **Ay**, ne güzel!
- » Bıktım **be**!
- » **Bravo**, çok güzel konuştun!
- » E, sus artık!
- » **Eh**, başa gelen çekilir.
- » Elveda, **ey** güzel gençliğim!

Edat - Bağlaç - Ünlem

Bilgenç Yayınları

» **Eyvah**, otobüsü kaçırdık!- -

» **Hey** gidi günler!

» **Oh**, dünya varmış **be**!

» **Uf**, elime iğne battı!

Yukarıda koyu renk ile belirtilen kelimeler cümle içerisinde ünlem görevi görmektedirler.

NOT:

Ünlemler bazen cümle içinde değişik görevlerde kullanılabilir kullanılabilir.

Örnek:

» Alma mazlumun **ahını**, çıkar aheste aheste. (**ad**)

» **Amansız** bir hastalığa yakalanmıştı. (**sıfat**)